

Oponentský posudek bakalářské eseje

Michal Jalůvka „Česká místně specifická instalace na skupinových výstavách v první polovině 80. let“

FHS UK, Praha 2016

Vedoucí práce: MgA. Matouš Karel Zavadil

1) Problém vlastního vymezení tématu a smyslu práce

Téma bakalářské práce Michala Jalůvky, které se týká vztahu mezinárodní umělecké tendence děl „site specific“ a jejich projevů ve zcela osobité domácí historické situaci v první polovině 80. let, je nejenom zajímavé, ale také z hlediska potřeby reflektovat postupně se historicky vzdalující dobu velmi žádoucí. Díla „site specific“ se zde ukazují v relativně komplexních, tedy složitě souvisejících vztazích. V západním euroamerickém umění tyto umělecké projevy vznikaly především z potřeby obnovit vazbu aktuálního umění a publika, v domácím prostředí, s komplikovanou existencí „veřejného prostoru“ ideologicky proklamovaného a zároveň totalitním dohledem omezovaného, ovšem vyvolávalo nové otázky a pojmenovávalo zcela nečekaně specifictější problémy socialistické kultury a současného života vůbec.

2) Otázka metodičnosti přístupu

Autor dokázal pro rozvinutí potřebného kontextu získat vhléd do velmi hodnotných a aktuálně oceňovaných přístupů. Práci patřičně logicky rozvrhnul od terminologických a koncepčních vymezení přes potřebný stručný historický přehled až k předpokládané kasuistice význačných dobových site specific realizací. Může se tak dopracovat celkem opodstatněných výroků o sledované tendenci.

3) Věcné poznámky

Michal Jalůvka je dobře seznámen se stanovisky současných zahraničních i tuzemských teoretiků a kritiků, shrnul řadu autentických výroků zúčastněných umělců. V tom vidím i určitý rozpor, protože se občas projevuje přílišná závislost na dosud formulovaných názorech, které by si zasloužily větší kritičnost, a to právě v bodech, kdy vystupují na povrch náznaky kontradikce. Sledované období není z hlediska dějin umění příliš vzdálené, žádá si stále ještě potřebné revize a upřesnění.

Je samozřejmě problematické stanovit kritéria toho, co má být pojato jako příkladné akce počátku 80. let, pokládal bych ovšem v daných souvislostech za důležité více vyzvednout dvě kolektivní site specific akce: symposium Pevnost v Malé pevnosti v Terezíně v roce 1980, které svou dřívější prací inicioval J. Sozanský a účastnili se ho dále I. Bukovský, Z. Beran, O. Kulhánek, L. Janečka, P. Kovář, I. Dolejšek, a symposium Most v roce 1981 a 1982, také organizované Sozanským. První je pozoruhodná námětem zapadajícím do dobově požadované společensko-politické angažovanosti (téma koncentračního tábora), které ovšem bylo pojednáno způsobem překračujícím tradiční formální přístupy a stalo se tak ambivalentním pro režimní kritiku. Druhá akce zase jasně tematizovala uměleckou účast na společenských, resp. ekologických problémech. Obě akce zakládají z mého pohledu jistou linii vnitřní rozporuplnosti v postojích představitelů tehdejší kulturní politiky. Nelze totiž jednoznačně tvrdit, že každé povolení akcí bylo dáno neinformovaností hodnotitelů. Samy akce totiž nikdy neobsahovaly nějaký jasný „protisociální“ nebo protisocialistický náboj. Ten býval identifikován až v případech vyšší míry obsahové nesrozumitelnosti, která vyplývala pouze z inovačního charakteru děl.

(Mimochodem jméno umělce a dokumentátora je zřejmě Michal Baumbruck (nikoliv Michal Bambruck, s. 22, 25, 27, 40, 42).

Desetinné označování kapitol v úsecích 3.3 a 3.4 bohužel zřejmě nesledovalo konečnou revizi obsahu.

4) Hodnota pramenů a poznámkového aparátu

Jalůvkova rešerše potřebných literárních zdrojů dopadla velmi hodnotně. Jednak podchytil pár méně dostupných dobových zdrojů „šedé“, polooficiální zóny – např. vzácný Chalupeckého *Sborník památce Václava Navrátila* (1987) a katalog výstavy *Sochy a objekty na malostranských dvorcích* (1981), jednak použil pro dané téma významné a v mezinárodním kontextu uznávané zahraniční práce Claire Bishopové, Julie H. Reissové a Miwon Kwonové. Pro uvedení domácího kontextu nechybí souborné práce kolektivu autorů Morganová, Svatošová a Ševčík *České umění 1938 až 1989* a Ševčíkovo *České umění 1980-2010*. Užitečná je i sumarizace dobou relativně blízkých reflexí účastníků, ať už teoretiků (Klimešová-Judlová, Kotalík) nebo umělců (Beran, Jetelová, Kafka, Knížák, Ruller, Skalník, Sozanský,...) z 90. let minulého století. Práci by možná prospělo i provedení rešerší z „protikladného břehu“, z pozice establishment, který se v některých případech pokoušel význam akcí buď banalizovat, nebo dokonce zesměšňovat. Využit by jistě šly i záznamy STB, ve kterých by se velmi autenticky odráželo udržované společenské zmatení doby.

Rozsah použité literatury je jak ke zvolenému tématu, tak k typu kvalifikační práce adekvátní. Literatura je doplněna několika internetovými zdroji.

Bibliografické údaje jsou zapsány správně. Poznámkový aparát je využit pro rozšiřující komentáře.

Součástí práce je i velmi potřebná, dobře zpracovaná a pro argumentaci využitelná obrazová část.

5) Jazyková stránka práce

Odborné vyjadřování autora je na patřičné výši, dobře se vyrovnává i s českými překlady dosud nepřeložených zdrojů.

6) Závěrečné hodnocení

Námětem, rozsahem (počtem znaků cca 65 normostran) i metodou naplnil Michal Jalůvka požadavky na bakalářskou práci. Práce je vedena metodicky správně, s odbornou nezaujatostí. Využití vysvětlujícího kontextu je v potřebné proporcí, autor potvrzuje schopnost hermeneuticky pracovat s literárními zdroji. Dosažené závěry jsou formulovány spíše opatrně a plným ohledem na přijaté autority.

Práci doporučuji k obhajobě, moje hodnocení je „výborně“, tedy „1“.

Aleš Svoboda, oponent, 7. 6. 2016